

CHECKLISTA FÖR KVALITATIVA STUDIER

Verktyg för kritisk bedömning att användas i JBI:s systematiska översikter

INTRODUKTION

JBI är en internationell forskningsorganisation baserad vid fakulteten för hälsovetenskaper och medicinska vetenskaper vid University of Adelaide, South Australia. JBI utvecklar och levererar unik evidensbaserad information, programvara och allmän och yrkesinriktad utbildning utformat för att förbättra hälso- och sjukvårdspraxis och hälsoresultat. Med över 70 samarbetande enheter som betjänar över 90 länder är JBI en erkänd global ledare inom evidensbaserad hälso- och sjukvård.

JBI:s systematiska litteraturöversikter

Kärnan i evidenssynes är den systematiska genomgången av litteratur för en viss intervention, ett visst förhållande eller ett visst problem. Den systematiska genomgången är i huvudsak en analys av tillgänglig litteratur (det vill säga evidens) och en bedömning av den eventuella effektiviteten av en praxis, vilket inbegriper en rad komplexa steg. JBI intar en viss hållning till vad som räknas som evidens och vilka metoder som ska användas för att syntetisera dessa olika typer av evidens. I enlighet med denna bredare syn på evidens har JBI utvecklat teorier, metoder och rigorösa processer för kritisk bedömning och syntetisering av dessa olika former av evidens för att underlätta kliniskt beslutsfattande inom hälso- och sjukvården. Det finns nu JBI-vägledning för att genomföra granskningar av effektivitetsforskning, kvalitativ forskning, prevalens/incidens, etiologi/risk, hälsoekonomiska utvärderingar, textartiklar/sakkunnigutlåtanden, diagnostisk noggrannhet hos test, mixade metoder, umbrella reviews och scoping reviews. Mer information om JBI:s systematiska litteraturöversikter finns i [JBI:s evidenssynteshandbok](#).

JBI:s verktyg för kritisk bedömning

Alla systematiska litteraturöversikter omfattar en process för kritik eller bedömning av forskningsevidensen. Syftet med denna bedömning är att utvärdera en studies metodologiska kvalitet och att fastställa i vilken utsträckning en studie har tagit upp möjligheten till bias i dess utformning samt vid dess utförande och analys. Alla artiklar som väljs ut för att inkluderas i den systematiska litteraturöversikten (det vill säga, de artiklar som uppfyller inklusionskriterierna som beskrivs i protokollet) måste bli föremål för noggrann bedömning av två kritiska bedömare. Resultaten av denna bedömning kan sedan användas för att informera syntes och tolkning av resultaten av studien. JBI:s verktyg för kritisk bedömning har utvecklats av JBI och samarbetspartner och godkänts av JBI:s vetenskapliga kommitté efter omfattande peer review. Även om JBI:s verktyg för kritisk bedömning är utformade för att användas i systematiska litteraturöversikter kan de också användas när ni skapar Critically Appraised Topics (CAT), i tidskriftsklubbar och som ett pedagogiskt verktyg.

JBI:S CHECKLISTA FÖR KRITISK BEDÖMNING AV KVALITATIVA STUDIER

Bedömare _____ Datum _____

Författare _____ År _____ Journalnummer _____

	Ja	Nej	Oklart	Ej tillämpligt
1. Finns det kongruens mellan filosofisk hållning och forskningsmetodik?	☐	☐	☐	☐
2. Finns det kongruens mellan forskningsmetodik och forskningsfrågan eller syftena?	☐	☐	☐	☐
3. Finns det kongruens mellan forskningsmetodik och metoderna som används för att samla in uppgifter?	☐	☐	☐	☐
4. Finns det kongruens mellan forskningsmetodik och framställningen och analys av uppgifter?	☐	☐	☐	☐
5. Finns det kongruens mellan forskningsmetodik och tolkningen av resultat?	☐	☐	☐	☐
6. Finns det någon formulering som placerar forskaren i ett kulturellt eller teoretiskt sammanhang?	☐	☐	☐	☐
7. Behandlas forskarens påverkan på forskningen och omvänt, forskningens påverkan på forskaren?	☐	☐	☐	☐
8. Är deltagarna och deras röster adekvat representerade?	☐	☐	☐	☐
9. Är forskningen etisk enligt gällande kriterier eller enligt nyligen genomförda studier, och finns det evidens för etiskt godkännande av ett lämpligt organ?	☐	☐	☐	☐
10. Härrör slutsatserna som dras i forskningsrapporten från analysen, eller tolkningen, av uppgifterna?	☐	☐	☐	☐

Sammanfattande bedömning: Inkludera Exkludera Sök ytterligare information

Kommentarer (inklusive skäl för exklusion)

DISKUSSION OM KRITERIER FÖR KRITISK BEDÖMNING

Så här citerar du: Lockwood, C., Munn, Z. och Porritt, K. 2015. Qualitative research synthesis: methodological guidance for systematic reviewers utilizing meta-aggregation. *International Journal of Evidence-Based Healthcare* 13(3): 179–187.

1. Finns det kongruens mellan filosofisk hållning och forskningsmetodik?

Framgår det tydligt i rapporten vilka filosofiska eller teoretiska premisser som studien bygger på? Framgår det tydligt i rapporten vilket metodiskt tillvägagångssätt som antagits och som studien bygger på? Finns det kongruens mellan de två? Exempel:

En rapport kan framlägga att studien antog ett kritiskt perspektiv, och att deltagarbaserad aktionsforskningsmetodik följdes. Här finns det kongruens mellan ett kritiskt perspektiv (med fokus på kunskap som uppstår ur hörsammande av kritik samt ur handling och reflektion) och aktionsforskning (en strategi med inriktning på att först arbeta med grupper för att reflektera över frågor eller metoder, sedan överväga alternativ för dessa frågor eller metoder, och sedan agera för att skapa en förändring för att slutligen identifiera ny kunskap som uppstår ur de åtgärder som vidtagits). Emellertid kan en rapport framlägga att studien antog ett tolkande perspektiv och använde en undersökningsmetodik. Här finns det inkongruens mellan ett tolkande perspektiv (med fokus på kunskap som uppstår genom att studera vad fenomen betyder för individer eller grupper) och undersökningar (en strategi med inriktning på att ställa standardfrågor till en definierad studiepopulation). En rapport kan framlägga att studien var kvalitativ, eller att den använde en kvalitativ metodik (sådana framlägganden påvisar inte stringens i studiedesignen). Eller så kan den avhålla sig från att göra några uttalanden om filosofisk inriktning eller metodik.

2. Finns det kongruens mellan forskningsmetodik och forskningsfrågan eller syftena?

Är metodiken i studien lämplig för att behandla forskningsfrågan? Exempel:

En rapport kan framlägga att forskningsfrågan avsåg att söka förståelse om innebörden av smärta hos en grupp personer med reumatoid artrit, och att ett fenomenologiskt förhållningssätt antogs. Här finns det kongruens mellan denna fråga och metodiken. En rapport kan framlägga att forskningsfrågan avsåg att fastställa effekterna av rådgivning på graden av upplevd smärta, och att en etnografisk ansats eftersträvades. En forskningsfråga som försöker fastställa orsak och verkan kan inte behandlas med hjälp av en etnografisk ansats (eftersom etnografi föresätter sig att utveckla förståelse för kulturella sedvänjor), och därmed skulle detta förhållningssätt vara inkongruent.

3. Finns det kongruens mellan forskningsmetodik och metoderna som används för att samla in uppgifter?

Är metoderna för insamling av uppgifter lämpliga för metodiken? Exempel:

En rapport kan framlägga att studien eftersträvade ett fenomenologiskt förhållningssätt, och att uppgifter samlades in genom fenomenologiska intervjuer. Det finns då kongruens mellan metodiken och insamlingen av uppgifter. En rapport kan framlägga att studien eftersträvade ett fenomenologiskt förhållningssätt, och att uppgifter samlades in genom en postenkät. I detta fall finns det inkongruens mellan metodiken och insamlingen av uppgifter eftersom fenomenologin försöker framkalla innehållsrika beskrivningar av upplevelsen av ett fenomen vilket inte kan uppnås genom att söka skriftliga svar på standardiserade frågor.

4. Finns det kongruens mellan forskningsmetodik och framställningen och analys av uppgifter?

Analyseras och representeras data på sätt som är kongruenta med den angivna metodologiska ståndpunkten? Exempel:

En rapport kan framlägga att studien eftersträvade ett fenomenologiskt förhållningssätt för att utforska människors upplevelse av sorg genom att be deltagarna beskriva sina upplevelser av sorg. Om det görs sökning i den text som genererades genom att dessa frågor ställdes för att fastställa innebörden av sorg för deltagarna, och innebörden för alla deltagare inkluderas i rapportens fynd, då representerar detta kongruens. Det kan dock vara så att samma rapport endast fokuserar på de innebörder som är gemensamma för alla deltagare och förkastar enstaka rapporterade innebörder. Detta skulle inte vara på sin plats i ett fenomenologiskt arbete.

5. Finns det kongruens mellan forskningsmetodik och tolkningen av resultat?

Tolkas resultaten på sätt som är lämpliga för metodiken? Exempel:

En rapport kan framlägga att studien eftersträvade ett fenomenologiskt förhållningssätt för att utforska människors upplevelse av ansiktsvanställdhet, och att resultaten används för att informera läkare om hur man kan hantera individuella skillnader i vården. Det finns då kongruens mellan metodiken och detta förhållningssätt till tolkning. En rapport kan framlägga att studien eftersträvade ett fenomenologiskt förhållningssätt för att utforska människors upplevelse av ansiktsvanställdhet, och att resultaten används för att generera checklistor för god praxis vid bedömning. Det finns inkongruens mellan metodiken och detta förhållningssätt till tolkning eftersom fenomenologin försöker förstå innebörden av ett fenomen för studiedeltagarna, och denna innebörd utifrån fenomenologin inte kan tolkas att kunna generaliseras till att gälla totala populationer i den utsträckning där standardiserade bedömningar har relevans för en hel population.

6. Finns det någon formulering som placerar forskaren i ett kulturellt eller teoretiskt sammanhang?

Tillkännages uppfattningarna och värdegrunderna, och den inverkan de kan ha på studien?
Exempel:

Forskaren spelar en viktig roll i processen i en kvalitativ forskning, och det är viktigt att känna till forskarens kulturella och teoretiska läggning vid bedömning av evidens som genererats på detta sätt. En rapport av hög kvalitet inkluderar en formulering som klargör detta.

7. Behandlas forskarens påverkan på forskningen och omvänt, forskningens påverkan på forskaren?

Beaktas och behandlas möjligheten att forskaren påverkar studien, och möjligheten att själva forskningsprocessen påverkar forskaren och hans/hennes tolkningar? Exempel:

Tas förhållandet mellan forskaren och studiedeltagarna upp? Undersöker forskaren kritiskt sin egen roll och potentiella påverkan vid insamlingen av uppgifter? Finns det rapporterat hur forskaren reagerade på händelser som uppstod under studien?

8. Är deltagarna och deras röster adekvat representerade?

I allmänhet bör rapporterna innehålla belysande exempel från uppgifterna för att visa grunden för slutsatserna, och för att säkerställa att studiedeltagarna är representerade i rapporten.

9. Har ett lämpligt organ gett etiskt godkännande?

En framställning om processen för etiskt godkännande som följts ska finnas i rapporten.

10. Härrör slutsatserna som dras i forskningsrapporten från analysen, eller tolkningen, av uppgifterna?

Detta kriterium gäller förhållandet mellan de rapporterade fynden och studiedeltagarnas synpunkter eller utsagor. Vid bedömningen av en artikel försöker granskarna försäkra sig om att de slutsatser som forskningen drar bygger på de insamlade uppgifterna, uppgifter som utgörs av den text som genererats genom observation, intervjuer eller andra processer.